Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII — Reus Dissapte 10 de Juliol de 1897 — Núm. 3.311

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas.
n provincias trimestre. . . . . » 3'50
Extranger y Ultramar . . . . » 7
Anúncis, á preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerías d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No 's retornan los originals encara que no 's publiquin.

SECCIÓ DOCTRINAL

Lo mausoléu d' una nació

En l' extrém septentrional del llach à que dona son nom la bella ciutat de Zurich, s' estént aquesta per la planura, en la qual serpentejan fins unirse, los rius Sihl (plata) y Limmat. Trencant los motilos de sas antigas murallas; estreta lo vall pera trassar nous carrers, aquets, en forma de zig-zag, van obrintse pas per las montanyas vehinas, alsantse, entre ellas, hermosos hotels, ab bellíssims jardins à son voltant.

En l' altre extrém del llarch y pintoresch llach, altra població, Rapperswyl, banya sos peus en las suaus onas, y las agullas de son empinat castell se destacan sobre 'l vert intens de la montanyosa vora.

La primera, empori del comers y de la industria suissos; modernisada en pochs anys en superbis palaus y espléndida urbanisació; ab amples avingudas y grandiosos magatzems; posada gallarda en anfiteatre, mirantse en l' estens llach, solcat per vapors y barquets; abriga una població de 150.000 habitants. Es la ciutat que creix; es lo present.

La segona, edificada sobre un promontori de rocas; avansantse atrevida sobre las aygnas, que serveixen de mirall á sos grisos y vellas murallas; al peu de las montanyas abruptas, cubertas de neu, que per una y altra vora s' aixecan; ab son vell castell, del sigle XIV y sa casa ajuntament, del sigle XV; ab son amagat é idílich convent de caputxins; ab sos passeigs de coputs y geganteschs tils, tranquils y solitaris; ab sos estrets y torts carrers; son casas del vell estil alemany, sols compta uns 3.000 habitants. Es la ciutat vella; es lo passat.

Rapperswyl fou fundada en lo sigle XII, pasant als comtes de Homburgo y essent incendiada y destruhida ab son castell, en 1350, per un burgo-mestre de Zurich. De 1354 á 1455 pertenesqué als duchs austriachs de Habsburgo y després, vila imperial lliure, torná á ésser austríaca. En 1458 s' uní als confederats suissos, de qui, per sa posició fronterissa y per las encarnissadas lluytas, que originá la reforma, fou mortal enemiga.

A sa vista, en la silenciosa isla de Ufenau, morí d' un modo trágich lo poeta reformador de Zurich, Ulrich de Hutten.

Desde llavors, ja inútil la fortalesa que defensava 'l pas del llach, qual pont de fusta fou reemplassat per un viaducte de pedra y ferro, de 291 metres de llarch, semblava viure tan sols de recors. En va la instalació d' algunas industrias; lo creuhar de la locomotora y las pintorescas fatxadas de sas fondas que, al peu de la fortalesa, s' alinean en lo *quai*, la han rejovenit quelcom: Rapperswyl conserva sempre son aspecte recullit, sossegat, mitj-eval y solitari, de vella ciutat.

Desde lo alt de la torre sur del castell, la vista descubreix un dels panoramas més deliciosos d' aquell previlegiat país. D' un costat, lo tranquil llach ab sos marges cuberts d' exhuberant vegetació y sos deliciosos pobiets, que se segueixen sense interrupció fins Zurich: del altre, las verdes colinas plantadas de vinya, los ombrius boschs dels Alpes de Schwitz; y darrera las puntas y crestas del Mürtschen y 'ls Churfirsten, las plataformas gegantescas del Santis. Quan lo sol daura 'ls *glaciérs* del Glarnisch y 'l llach pren los tons verdosos y sombrius, que 'ls revoltosos núvols li prestan, al caure 'l dia, aquell espectacle infundeix sorpresa en l' ánim, admiració intensa y religiós recolliment. Sembla que la vista fa despertar anhels de llum y de vida vers las alturas, allá ahont se posa 'l sol, que torna la neu de color de rosa y que 'l llach se pobla de visions de boyra, de tristesas grisas, y se sent pesada inquietut, qual si flotessin sobre de l' aygua fantasmas de lo passat.

Donchs bé, en aquest admirable, imponent y somniador paissatje; en aquest solitari y antich poble; dins lo vell castell, tapissat de yedra, en l' any 1870, los emigrats polonesos; los homes sense Patria; los desheredats de l' ánima; los que perderen la eterna mare, que fa germans á tots los sérs, quals cors bategan per un mateix ideal; los emigrats polonesos, repeteixo, reuniren los recorts de sa Nació; las memorias de sos reys; los trossos de sas plegadas banderas; las espasas de sos capdills; lo cor de son héroe; los llibres de sa historia; las obras d' art de sos fills; las joyas de sa noblesa; los trajos característichs de sos pobles; las armas de sos combatents; los trofeigs guanyats; los ferros del suplici; lo látigo, *Knut*, del camí de Siberia, las planas escritas ab sanch..... tot lo capdal, en fi, de la miseria present y de la grandesa passada; totas las probas del oprobi, de la ruina y de las desditxas, que sufreix sa nació; totas las joyas recullidas y salvadas després del incendi, de la devastació y del pillatje. ¡Aquest es lo musseu polonés!

Jamay al entrar en altre; jamay al trepitjar l' umbral de enderrocada fortalesa ó al descendir las lóbregas escalas d' una tomba, he sentit una sotrogada tan gran ni tan profón, com la que vaig sentir en aquell mausoléu d' una nació es que 'm semblá, que per éll flotava l' ánima d' aquell poble, infundint religiós recolliment. Es que alló no es un musseu; alló es un mausoléu, pero un mausoléu imponent, elevat á la cayguda d' un Estat y á la desaparició d' una nació: més gran y més imponent, fent sentir més fondo, que si fos un monument elevat en un cementir, puig tomba es també aquella, en que, com en las antigas, se depositan otrenas pera l' ánima dels morts; temple es, en que 's rendeix cult al passat gloriós de la Patria cautiva, y es altar ahont los fidels patriotas oran per son país.

En la que fou plassa d' armas del castell hi ha una columna de marbre negre y en lo alt un águila, posada sobre una esfera, en actitut de llensarse á disputar una presa: aquest monument se erigí en memoria de las grans lluytas sostingudas per la Polonia, pera la reconquista de la Independencia. En los corredors del primer pis, totas las banderas de las municipalitats honran, desplegadas, la memoria del héroe nacional, qual cor se troba guardat á la capella del castell. Dos figuras vestidas ab lo trajo d' aldeá polonés, la terrible guadanya al bras, sembla que vetllan per la veneranda reliquia, cuberta ab la bandera nacional. Lo cor de Kosciuszko, está allí; lo cor del heroe de Dubieka, del vencedor de Wraclavice, del capdill de la sublevació de 1794, á qui, al caure ferit, se li atribuhí falsament la frase tan repetida después, de *finis Poloniæ*.

En altra sala del castell s' han reunit tots los objectes que s' han pogut recullir y que usá durant sa vida; lo llit ahont morí; sos vestits de grandesa y de presó; sas armas y sas condecoracions; sa correspondencia y sos llibres.

Altra de las habitacions está dedicada al poeta Adam Mickiewiez, lo vate nacional, que ab sa oda «A la juventud» dona alé á la generació polonesa de 1830; l' autor del «Libro de los peregrinos poloneses», en lo qual se descriuhen las desgracias de sa patria. Autógrafos, retratos y mil bagatelas, à las quals sols dona valor lo recort del poeta, adornan la estancia.

Cada any, los que no oblidan van á renovar las mústigas coronas, que per tots costats se barrejan ab los trossos salvats del saqueig; com se barrejan los mil objectes que perteneixeren á sérs estimats, morts en lo desterro; allí las cartas d' amistat, se confonen ab los trofeigs del dol; allí hi ha 'ls flochs de cabell y 'ls bitllets d' amor, junt als recorts d' agonía y mort.

La munificiencia dels polanesos ha fet donatius valiosíssims á aquell musseu. Una colecció de «camafeos», grabats ab art sublím, d' un valor inestimable, en que 's troban esculpits los principals aconteixements de la historia de la Polonia, crida poderosament la atenció del visitant. Una biblioteca, ab 70.000 volúmens y numerosos manuscrits; obras mestras d' escultura; medallas y monedas; joyas y objectes d' art; retratos y escuts de noblesa; trajos dels plebeys y nobles dels reys; se succeheixen en varias salas, per los dos pisos del castell, que poble y noblesa, reys y subdits se confundeixen y apareixen iguals devant lo dolor.

L' últim pís, primosament restáurat, se troba tot éll dedicat á musseu de pinturas. Pinturas que arriban al ánima y fan plorar de tristesa y compassió. Aquesta reproduheix una sagnanta batalla; aquella una matansa; mes enllá, l' incendi y 'l pillatje d' una vila; la devastació d' una comarca; la lluyta heroica, sense esperansa, en altras; los convoys de presoners, camí de Siberia, que cauhen, més que per las terribles fatigas del camí, per los repetits cops del «Knut» dels cossachs, tenint la neu per mortalla: en altras, en un paisatje grís y desert, se veuhen als que, tras llarch martiri, demacrats y casi nuhets, travallan en las minas, envejant la sort dels morts, durant lo camí. ¡Cuadros de desolació, d' estermini y d' horror; cuadros en los que 's descubreix la opressió y la tiranía sense entranyas ni remordiments; cuadros de heroisme y abnegació; cuadros de venjansa, de ruina y de mort! ¡Cóm quedáreu grabats en mon cervell! ¡Com en pochs passos, donant lo tom á la sala, se pot llegir la historia de tantas sublevacions inútils y de tanta sanch versada! ¡Y que pochs hi ha desde ahont se pintan los entussiasmes de la jura de banderas y la alegría de las primeras victorias facils, fins los que reproduheixen la lluyta y persecució sens cuartel; la fugida y 'l desterro! ¡Que d' ensenyansas sublims! Que de exemples imperecederst ¡Que de reflexions intensas!

¡Ensenyansas sublims! A aqueixa Nació, que un dia dominá en tots los pobles compresos entre l' Oder y 'l Dnieper, lo Báltich y 'l Mar Negre; á aqueixa nació, que doná reys á la Bohemia y á la Ungria, per debilitat del poder, per imposició dels nobles, en cada nova elecció del monarca, per las lluytas religiosas y per las divisions de sos habitants, arribá á faltarli unitat en sa política; arribá á cobrar malament los impostos; á divulgar sos plans en las dietas, ha careixer d' exércit y d' obras de defensa y així, en rebelions y lluytas intestinas, en odis de bandería y abandonos del deber, caigué lentament en la impotencia, fins inutilisarse los grans esforsos y las grans malifetas de son héroe Sobieski, en cual época, després de tanta grandesa, s' entrevegé la próxima divisió y ruina. Així perdé sas provincias una a una; així vegé trepitjada sa terra per los mateixos pobles, que ella havía dominat; així se desvaneixé aquell gran regne, que pogué ser, per sa situació en lo centre d' Europa, un dels més grans y que més contribuhissin á sa civilisació.

En vá Polonia se sublevá en 1768, 1790 y 1794 pera quedarse cada vegada mes dominada. En vá en 1830 lluytá heroica contra forsas deu vegadas majors y millor disciplinadas, que 'l déspota vencedor no li deixá ni privilegis, ni nacionalitat ni sisquera idioma. Dessangrada y oprimida, encara torná en 1863 á lluytar dos anys seguits; lluyta á mort y sens cuartel, en que esperá l' apoyo de Europa sensible; pero ¡ay! que 'ls pobles no poden fiar mes que de si propis y la sensibilitat y afecte dels extrangers pesan molt poch en la sort de las armas.

¡Exemples imperecederst Los fills de la Polonia han perdut sa nacionalitat y expulsats de sa pátria, escampats per lo mon, com rassa malehida per Deu, veu sos homes confusos en las contendas d' altres pobles, derramant sa sanch per extranys ideals. Llensa á bosins sa pátria y repartida com la túnica de Cristo ¿quants sigles durará lo cástich? Esborradas sas fronteras, perseguit son idioma. mal tolerada sa religió ¿será la expiació eterna?

Sufrint la invassió d' altras rassas son esperit nacional tal vegada s' adormi; tal vegada se confongui y perdi 'l característich de sos pobladors, poden desapareixer los vinculs de la Patria antigá y perdres tota esperansa de regeneració.

Exemple es aquest pera meditar los pobles débils y degenerats per las mateixas causas que portaren á Polonia al actual estat de servidumbre. Los que vegeren desapareixer una á una son passat poderíu; los que perderen provincias y colonias, poder y riquesa, influencia y saber, y no 's detenen per voluntat propia, ab viril energía, per la fatal pendent, amenassats están

d' acabar com acabà aquella nació. Si 'l desgobern los domina; si 'ls falta, no el valor y la bravura, que aquets los tenen sempre 'ls pobles, cuant lluytan per sa independencia, sino lo patriotisme en la pau; lo patriotisme que imposa silenci y tregua en los odis y respecta als goberns, per ser tals, y obliga á aquests á un régimen de justicia, de moralitat y de respecte á la lley; lo patriotisme, que exigeix donar vidas è hisendas pera lo be común; lo patriotisme, que s' imposa debers ans que exigir drets; si 'ls hi faltan, en una paraula, las condicions pera ser pobles lliures y cults al nivell dels demés, arriba 'l dia de la expiació; arriba 'l dia de la mort y desapareixen del mapa, absorbits per sos vehins, pera donar vida à organismes mes robusts, mes estables y mes progressius.

¡Reflexions intensas! En lo gran tribunal de la historia, los pobles rendeixen comtes de sos actes: se jutja de sos mereixements ab inflegible llógica y 's castigan sos errors. Allí en la *picota*, apareixen los grans criminals, que 'ls desvian de la senda del progrés, anomenintse aqueixos pobles, anomenintse noblesa, anomenintse gobernants: ella ho depura tot: descubreix los secrets més amagats y jutja encara de las intencions.

Lo temps esborra la memoria dels grans, com lo Simoun del desert esborra, al escombraría, la senyal del pas de la caravana: lo temps també enalteix als petits, si han sapigut mostrarse grans en sas accions, que 'ls homérichs cants del poeta se transmiteixen de generació en generació.

En la vida de la humanitat, los sigles son com una gota d' aygua en lo mar y ahont jau la pols, que fou vida, demá neix una flor, que perfuma la brisa.

Las despullas recullidas, amorosament guardadas en país lliure y hospitalari: la fé en la nacionalitat, idealisada per lo recort y l' amor de las generacions que 's succeheixen, viu en aquell cementiri de lo passat, en aquell mausoléu de la nació polonesa; viu bategant, no contagiada per lo soroll de las petjadas del invassor, ni per lo pes del oprobi. Las neus eternas, que per las finestras se divisan à lo lluny, semblan dir á aqueixas banderas y á aqueixas espasas, que encara poden las unas ser desplegadas al vent; que encara poden las altras reconquistar la llibertat. Perque aqueixas neus y aqueixas montanyas y aqueix poble suís, que 'ls hi dona hospitalitat, son un exemple viril de que las tiranias passan, de que 'ls pobles mudan y de que Deu, en sas inmutables designis, aixeca al oprimit y aniquila al opressor.

ANTON PASCUAL Y CUGAT.

UN ATROPELL MÉS

Diu nostre estimat colega «La Renaixensa:»

En cumpliment de lo que prescriu la lley vigent d' Associacions, varen ser presentadas ahir al Gobern civil de la provincia de Barcelona las reformas introduhidas en los Estatuts de la Unió Catalanista. Acompanyent als dos exemplars escrits en catalá, s' hi presentá una traducció castellana feta per l' intérprete jurat, nostre distingit company don Ramon Arabía y Solanas, junt ademés ab una certificació de la corresponent acta de las sessions en que s' aprobá la reforma y ab la exposició al gobernador prescrita per la lley.

Malgrat lo cumpliment excessiu de totas las disposicions legals, los senyor Suñol y Maspons, al presentar tals documents, se trobaren ab la absoluta negativa de sérloshi admesos per los empleats del Gobern, essent inútils totas las gestions que feren pera qual fossin reconeguts sos drets.

En sa virtut se presentáren al cap de poca estona en aquella casa, acompanyats del jove é ilustrat notari, nostre amich don Joseph Torres y Sampol, lo quí, requerit per le senyor Suñol y en vista de las novas negativas á admetre 'ls documents presentats en nom de la Unió Catalanista, n' aixecá una extensa acta, fentse constar en ella lo motiu que alegá 'l quefe de la secció pera no donar curs als documents de la Unió Catalanista, ò sia 'l no ser presentats los originals en castellá, ab lo que, digné l' empleat en cuestió, no feya més que atemperarse á las instruccions acabadas de rebre de son superior gerárquich. Dit senyor, ab tot y prestar sa conformitat en lo contingut de la acta notarial, se negá á firmarla, essent suscrita per lo senyor Suñol com á president de la Unió Catalanista, per dos testimonis y per lo Notari que la rubricá.

Ab tot aixó tenim una prova més de las corrents opressoras y denigrants que d' un quant temps ensá desplega ab més forsa que may contra las manifestacions del esperit de la terra 'l centralisme castellá. Quin tonament té la conducta observada per los empleats del Gobern civil de Barcelona? Las lleys no han pas variat, y no obstant los encarregats de ferlas cumplir las interpretan totduna de manera ben diferenta. Lo que ahir era lley, avuy per la rahó del perqué sí, ja no es lley. A qué invocar lo quefe de la secció de vigilancia, lo sentit comú pera resoldre las cuestions, quan hi ha per entremitj determinada mena de personas? Ab quánta rahó replicá 'l senyor Suñol que si 'l sentit comú imperés á Espanya no succehirían certas cosas, ni 's trobarían en terra catalana molts empleats!

Pero que no dormin massa tranquils los burócratas á la madrilenya. Precisament de resultas en bona part de las vergassadas que en poch temps ha rebut la causa catalana s' han tingut de reformar los Estatuts de la Unió Catalanista, puig ab los primitius resultava massa estreta la porta pera entrar en aquella corporació. Ab aixó per nosaltres poden anar fent.

RETALL

Segons llegím en l' *Euskalduna* de Bilbao, lo primer dia d' aquest mes la Diputació provincial de Vizcaya, cumplint un acort pres darrerament, visitá la Casa de Juntas de Guernica, assistint á aytal significatiu acte la majoría de senyors diputats provincials ab son President al cap.

Després d' ohir una missa celebrada en la mateixa capella de la Casa de Juntas, visitaren los expedicionaris totas las dependencias del históricb edifici en lo que s' han fet importants obras d' embelliment y 'l senyor President de la Diputació don Manel de Goyarrola, realisant un acort pres, va colocar en una caixa de ferro, construhida expressament pera aquest fí, sis tomos del *Fur de Vizcaya*, aixecantsen acta d' aquesta ceremonia per lo Secretari d' aquella corporació don Joan P. d' Arancibía.

Desgraciadament no pot dirse que la Diputació provincial de Vizcaya 's deixi portar en tots los seus actes de tant sanitosas inspiracions y sápiga mantindres sempre ferma sense colltosarse á la imposició del caciquisme, més de totas maneras, conforta veure que en alguns moments las mateixas corporacions oficials fetas á imatje y semblansa del cacich, no poden menos de redressarse y sentir dintre de si 'is esbatechs de l' ánima nacional.

Aquest acort prés per la esmentada Diputació de visitar cada any la casa payral de Guernica. temple de las sevas lleys, será segurament vist y comentat al convéncers de que hi hagi á Espanya altres sentiments de Pátria, y Nacionalitat que 'ls que cridan desde 'l mentider del Congrés ó entre 'ls *olès* de las plassas de toros.

Lo curiós del cas será si 's prohibeix, com se suposa, la visita que 'l poble vascongat pensa fer lo 21 de Juliol prop-vinent al arbre de Guernica, pera protestar de la presa de las darreras engrunas de llibertat que li fou feta en tal data del any 1876. Alashoras se donaría 'l cás de que 'l poble 's veuría privat de realisar un acte que ja haurían fet per endevant los seus representants de provincia que en aquest cas per honrosa excepció s' han sentit penetrats del esperit del poble que representan.

De tots modos, pórtis á cap la projectada manifestació ó la prohibeixi 'l gobernador. com es lo més probable, las novas que d' Euskalerría 'ns arriban demostrant que 'l moviment fuerista va creixent en aquella hermosa terra y bona part dels seus fills conservan encara aquell carácter mascle distintiu de la seva rassa.

Si avuy no 'ls deixan anar fins als peus del símbol dels seus furs á cantar son himne nacional, que no 's descoratjin per aixó que 'l roure de Guernica encara viu, y quan l' ayre per sas brancas recull y va á escampar per las terras vascongadas flayres d' esperansas y oreig de llibertat.

CRÓNICA REGIONAL

OBSERVACIONS METEOROLÓGICAS

del dia 9 de Juliol de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER particular
9 m.	756	85	0·0	7·2	Ras	
3 t.	755	52				

HORAS d' observació	TEMPERATURAS Maxima		TEMPERATURAS Minim.	TEMPERATURAS Term. tipo	VENTS direccio	NUVOLS classe	NUVOLS cantitat
9 m.	Sol. . .	41	17	24	S.	Cumul	0·3
3 t.	Sombra	33		28	S.		1·3

Cumplint lo ofert en un de nostres passats números avuy publiquém en la secció de fondo l' article «Lo mausoléu d' una nació» que insertava en sa edició del darrer dissapte nostre apreciat colega «El Eco del Centro de Lectura», degut á la ploma d' un bon amich y company nostre.

Recomaném á nostres lectors sa lectura y si no estessim barallats ab en Cánovas, fins nos permeteríam aconsellar á aquest home eminent, que també hi perdés alguns minuts llegintlo, donchs los cuatre darrers apartats mereixent ser meditats, quan menos per las veritats que enclouhen.

—

Segons noticias, á Santiago de Cuba acaba de fundarse, baix lo títul de Joventut Catalana, una societat, composta, com ho indica son nom, de joves de nostra terra allí residents. Doném la enhorabona á sos fundadors, que axís fan valer en tan llunyanas terras lo nom de nostra benvolguda Catalunya.

—

Nostre particular amich y desde avuy company en la prempsa, don Anton Estivill y Llorach, en atent B. L. M. nos participa que s' ha encarregat de la Direcció de la «Crónica Reusense», y ab tal motiu nos ofereix sos serveys particulars y professionals.

Agrahím al senyor Estivill la deferencia que ab nosaltres ha tingut y li desitjém lo major acert en lo desempenyo de son cárrech, de sí ja relliscós, al mateix temps que li quedém à la recíproca.

—

Ahir reberem un atent B. L. M. del delegat d' Hisenda d' aquesta provincia don Francisco Parray, acompanyant un prospecte anunciant los premis de la «Lotería de Nadal» per si voliam insertarlo.

En lo present número no podém complaure al senyor delegat d' Hisenda; pero ho farém en lo de demá, á fi de ser deferents ab aquella autoritat administrativa, puig ja compendrá dit zelós funcionari que no está 'l temps pera fer propaganda à favor d' un Gobern que ab tan poca cortesia tracta als regionalistas.

—

La societat «Juventud Reusense» nos participa, pera que á la vegada ho fem públich, que desde 'l vinent diumenge, los balls que tenian lloch en son local del carrer de Seminaris se verificarán en l' hort que te llogat al carrer del Tívoli, lo mateix que á las tardes dels dias festius s' hi dona ball.

—

Lo distingit é ilustrat escriptor bascongat don Ressurrecció M.ª de Azkue, director del periódich «L' Euskalzale» que veu la llum á Bilbao, redactat en la nadiva parla dels euskalduns, ha tingut la fina atenció d' enviarnos un exemplar del oposcul, «El Baskuenze en 120 llissons», del que n' es autor.

Agrahím al sabi professor d' euskaro, senyor de Azkue la seva galantería y admirém en ell la fermesa de sa voluntat pera que 's conservi sa llengua patria, amenassada constantment com la nostra d' ésser desterradas per la castellana.

Com ja nos havíam proporcionat dit oposcul y al rebrerlo ne parlarém, avuy nos limitém á consignar que ha estat molt acertat son autor al afegir al oposcul primitiu alguns trossos literaris en bascuence, ab la seva traducció castellana, puig que alguns fills d'aquell país, ja no cal parlar que succeheix lo mateix en tots los de las demés regions, desconeixen completament la seva llengua, ab la escusa de que son alavesos.

—

Als mestres rutinaris que tant abundan en aquesta terra, gracias al régimen castellanista que 'ns domina, los recomaném lo sanitós exemple que resulta del acte celebrat lo darrer diumenge en la Colonia que posseheix á Santa Coloma de Cervelló l' ilustre patrici don Eussebi Güell y Bacigalupi.

Se celebravan los examens de las escolas establertas en la Colonia. Lo Tribunal estava presidit per lo venerable senyor Rector de Santa Coloma qui tenía á sos costats lo celebrat novelista catalá y mestre superior don Joseph Pin y Soler y al enginyer don Felip Font de Rubinat. Los noyets de la colonia que son en gran número, anavan desfilant devant d' aquest tribunal y responent ab gran llubiment à las preguntas que 'ls hi dirigían los distingits individuos del Tribunal y l' ilustre mestre de la Colonia don Lluís Artó. Preguntas y respostas eran fetas en catalá. Nostra llengua materna tan arreconadá per *doctes* catedrátichs de la burocracia castellana era parlada amorosament per aquells noyets.

Al enviar la nostra felicitació més entussiasta al benemérit fundador de la Colonia, no podém menos d' encararnos ab tants de centenars de mestres com tením en los pobles de Catalunya que no reparan en malmetre á gratcient la inteligencia dels párvuls de las esco-

las obligantlos ab amenassas que tot sovint se compleixen, a gargaritzar una llengua per ells completament extranya. Es aixís com s' educa y s' instruheix á las joves generacions de Catalunya. Com si tos un non pecat original l' haver nascut en aquesta terra, se 'ls mortifica desde molt jovenets, quan tot just comensa á desenrotllarse sa tendra inteligencia. Y aixó 's fa á ciencia y paciencia de tot lo poble catalá, ja malejat per aquesta mateixa educació, y aixó 's fa per mestres catalans ja aclimatats ab aquest viciós sistema.

Es una rutina vergonyosa indigna de Catalunya lo que succeheix ab las escolas primarias. Contra lo que reclama justicia, lo bon sentit y la ciencia pedagógica, la inflada *hidalguia* castellana vol conservar lo que imposá en una época de postració per la pobre Catalunya y vol conservarho invocant irónicament *la unidad* y *el león* y altras cosas que res hi tenen que veure.

Y 'ls catalans tan promptes á defensar aranzels favorables y tot lo que 's refereixi á la vida material, s' ajupen á semblants abusos, ab la resignació de poble agotat.

—

Segons telégrama oficial han quedat restablets á Albacete los fielats de consums, comensant seguidament la recaudació del impost per l' arrendatari.

L' ordre no s' ha tornat á alterar.

—

Lo recaudat en lo dia d' ahir en la Admisnitració de Consums per diferentas especies, puja la cantitat de pessetas 753'84.

—

Lo diumenge se trobava jugant una nena de cinch anys en lo moll de Fuentes del Ferrol, filla d' un contramestre del «General Valdés». Caigué al aigua sens que ho advertís més que un noy d' onze anys, que, ab valentía casi temerari á impropi de sos anys, se tirá al mar, fent girons part de sos vestits y tornant al poch rato ab sa preciosa presa.

—

Contra lo dit per la prempsa, lo Gobern sosté que no respon de cap temor de conflicte l' envío de la escuadra al Ferrol, sino purament á la necessitat que tenen la majoría dels barcos moderns de netejar sos fondos.

—

En vista de las alarmants noticias publicadas per los periódichs sobre la existencia de la peste bubónica á Constantinopla lo representant de Turquía á Madrid ha suplicat als periódichs desmenteixin en absolut dita espedie tota vegada que no es exacta.

De serho, afegeix lo cónsol turch, m' ho hauría comunicat lo gobern otomá y també à Espanya la Comissió internacional de Sanitat en la que te son representant.

SECCIO OFICIAL

Alcaldía Constitucional de la ciutat de Reus

Havent acudit à aquest Municipi los senyors Puig y Wielhers societat encomandita, fabricants de teixits de seds en aquesta Ciutat en solicitut de permís pera cambiar lo generador de vapor de tercera categoría que tenen establert en l' edifici conegut per Batán carrer del mateix nom número 12 cantonada á la de Sant Francisco de Paula, per altre de segona categoría de 25 á 30 caballs de forsa, se fa públich per medi del present edicle á fí de que arribi á noticia dels vehins interessats y poden aquets acudir dintre 'l terme de deu dias, exposant lo que creguin convenient á son dret.

Y pera sa notorietat se publicará y fixará en los llochs de costum.

Reus 10 de Juliol de 1897.—L' Alcalde, Francisco Piqué.

—

Registre civil

del dia 8 de Juliol de 1897

Naixements

Joan Martra Barceló, de Joan y de Teresa.

Matrimonis

Cáp.

Defuncions

Joseph Vidal Marió, 68, anys, Camí Misericordia, 21.—Brígida Lopez Libernau, 32 anys, Rechs, 31.—Carme Montañés Giner, 5 anys, Fortuna, 18.

—

La Palma

Lo próxim diumenge, 11 del corrent, de las 3 á las 5 de la tarde, se verificarán las eleccions pera 'l nombrament de la Junta de Gobern definitiva d' aquesta Societat.

També 's fa saber que la vetllada inaugural de la mateixa s' ha aplassat fins al dia primer d' Agost.

Reus 7 de Juliol 1897.—Lá Junta interina.

—

Matadero Públich

Bestiars sacrificats pera 'l consum en lo dia d' ahir

Classe	N.°	Kilos. Grams	Satisfet Pts. Cts.
Bous		'	'
Badellas	2	294'600	58'92
Bens	43	669'	133'80
Cabrits	2	10'200	2'04
Tocinos	7	399'	87'78
			282'54
Desputllas de bestiar de llana y pel			16'
Total adeudo			298'54

SECCIÓ RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Cristófol.

CULTS RELIGIOSOS

Santuari de Ntra. Sra. de Misericordia

Avuy dissapte, á dos cuarts de set de la tarde á espensas de varis devots, se donará comens à una novena á fí d' alcansarse de la Santíssima Verge lo benefici de la pluja que tant necessitém.

A las set d' aquesta tarde tindrá lloch la Salve de costúm.

Tots los diumenges hi haurá missa de vehinat.

Parroquia de Sant Francesch

Avuy 1 un cuart de vuyt de la tarde 's comensará la Novena de Ntra. Sra. del Carme la que s' acabará ab lo cant dels Goigs de la Verge.

Demá á dos cuarts de vuyt se celebrará la Comunió pera las Filias de Luría Inmaculada y després la Visita y á dos cuarts de la tarde la Novena del Carme.

Administracio del Santuari de Nostra Senyora de Misericordia

Se participa als devots de la Verge y al públich en general que s' han posat á la venda las novas estampas litográficas illuminadas de Nostra Senyora de Misericordia y son camarí, en lo mateix Santuari y en las tendas de la Viuda Puig y Viuda Sanromá. Solas se venen al preu de 2 50 pessetas y ab cristall y march daurat á 10'50 y 12'50 segons los tamanys.

Sant de demá.—Sant Pio I.

SECCIÓ COMERCIAL

Moviment del port de Tarragona

Entradas del dia 8

De Bergen en 11 dias v. noruech «Iberia», de 302 ts. ab carregament de bacallá, consignat á D. Anton Mariné.

De Bilbao y esc. en 25 dias v. «Cabo Sán Sebastián», de 1.178 ts. ab varis efectes, consignat á don M. Peres.

De Marsella y esc. en 3 dias v. «Cabo San Antonio» de 1.213 ts. ab varis efectes, consignat á D. Marián Peres.

De Barcelona en 5 horas v. «Cifuentes», de 446 ts. ab tránzit, consignat als senyors Fills de D. B. Lopez.

Despatxadas

Pera Bilbao y esc. v. «Cifuentes», âb carga general.

Pera Bilbao y esc. v. «Cabo San Antonio», ab carga general.

Pera Marsella y esc. v. «Cabo San Sebastián», ab carga general.

Pera Barcelona v. «Iberia», ab tránsit.

Pera Gandía llaut «Rosita», en lastre.

BARCOS A LA CARGA

Dissapte 10

Pera Amberes vapor «Pelayo», consignataris senyors Mac Andrews y C.ª

* * *

Pera Génova estará á la carga 'l dia 10 de Juliol lo vapor «Unione», que despatxan los senyors Casaseca y Terré.

Pera Gothemburg, Copenhagen, Stockolmo, Christianía, Bergen, Malmó, Helsingborg, Norrköping, Gefle, Sundsvall, Stettín, Danzig, Koeninsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemania y Russia, sortirá 'l dia 20 lo vapor suech «Málaga», que despatxan los senyors Boada germans.

—

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	64'98	Fransas	'
Exterior	80'80	Colonial	'
Amortisable	77'25	Cubas 1886	95'12
Aduanas	97'50	Cubas 1890	79'
Norts	22'55	Obs. 6 0[0 Fransa	94'
Exterior París	62'75	Obs. 3 0[0 »	50'75
París	30'20	Londres	32'63

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

—

BOLSI DE REUS

Cotisacions realisadas en lo dia d' ahir à Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior.	64'98	Fransas.	16'75
Exterior.	80'72	Cubas vellas.	95'06
Colonial.	'	Cubas novas.	79'
Norts.	22'25	Aduanas	96'84
Obligacions Almensas	79'37	Obligs. 3 0[0 Fransas.	50'87

PARIS

Exterior.	62'75	Norts.	'

GIROS

París.	30'20	Londres	32'63

—

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés, D. Joan Llauradó Prats y D. Joan Vallés Vallduví.

Londres	90	d/f.	00'00 diner	8 d/v.	00'00
Paris	8	d/v.	00'00	Marsella	00'00

VALORS LOCALS	DINER	PAPER.	OPER.
ACCIONS	0[0	0[0	0[0
Gas Reusense.		850	o
Industrial Harinera.		600	o
Banch de Reus.		500	
Manufacturera de Algodon.		100	o
C.ª Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.		415	

Bibliografía

Colecció Selecta Catalana

S' ha publicat lo primer volum d' aquesta biblioteca de la terra, titulat «Quadros» y original del festiu y reputat escriptor N' Emili Vilanova.

L' exemplar consta de 116 planas y 's vent al preu de dos rals en la administració d' aquest periódich.

—

Patria y Region

La obra del notable escriptor regionalista gallego en Salvador Golpe, «Patria y Región», se troba de venda en aquesta Administració, al preu de 3 pessetas l' exemplar.

Ferrocarril económich de Reus á Salou

Servey de trens de viayers que regirà desde 'l dia 1 de Juliol de 1897.

SORTIDAS DE REUS

MATÍ

Tren núm.	12	à las	4'10
»	»	14	»	5'28
»	»	16	»	6'44
»	»	18	»	7'30
»	»	20	»	8'15
»	»	2	»	9'06
»	»	24	»	10'43

TARDE

Tren núm.		4	á las	12'35
»	»	28	»	1'55
»	»	30	»	2'32
»	»	32	»	3'10
»	»	34	»	3'48
»	»	36	»	4'27
»	»	38	»	5'08
»	»	40	»	5'43
»	»	42	»	6'20
»	»	6	»	6'57

NIT

Tren núm.		44	á las	7'38

SORTIDAS DE SALOU

MATÍ

Tren núm.		1	á las	4'56
»	»	11	»	6'10
»	»	13	»	7'32
»	»	17	»	8'17
»	»	19	»	10'02
»	»	21	»	10'46

TARDE

Tren núm.		25	á las	1'57
»	»	27	»	2'34
»	»	29	»	3'12
»	»	31	»	3'50
»	»	33	»	4'28
»	»	35	»	5'10
»	»	37	»	5'45
»	»	39	»	6'22
»	»	41	»	7'00

NIT

Tren núm.		43	á las	7'40
»	»	45	»	8'17

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Reus 20 de Juny de 1897.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8'56 m. exprés, primera y segona dimars, dijous y dissaptes, (per Vilanova).
12'11 t. mercancias, segona y tercera.
1'57 t. correo (per Vilanova.)

De Barcelona á Reus

525 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
15'8 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes.

De Reus á Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'10 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona

8 30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'40 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

DMINISTRACIÓ D. CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona) 8'30 m.
De id. directe 10'30 t.
De id. id. 1'30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.
De Madrid y Zaragoza 2'30 n.
De Lleyda y Huesca 7'30 n.

NOTA: Los correos pera Filipinas sortirán de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 1 5 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m
Pera id. id. id (per idem) á las 2'00 t.
Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.
Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucia y Extremadura, que 's deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donaá sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

La Perla del Cantábrich

SIDRA CHAMPAGNE

ELABORADA PER

MÁXIMO MARTINEZ

(S. EN C.)

GIJON (Asturias)

Exportaciò á tots los paissos

MEDALLA D' OR en la Exposició de Lugo, 1896

Los que desitgin coneixer aquesta Casa deuhen dirigirse á don Máximo Martinez, á Gijón, qui envia notas de preus y contesta á las indicacions y preguntas que li fassin los senyors comerciants y particulars.

Societat general de transports marítims á vápor de Marsella

Serveys del mes de Juliol de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA

Sortirá de Barcelona lo dia 21 de Juliol directament pera Montevideo y Buenos Aires lo magnifich y ràpit vapor francés

FRANCE

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirán de Barcelona pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos-Aire los grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 11 de Juliol lo vapor «Aquitaine»
lo dia 26 de » »

Consignataris á Barcelona, RIOL y C.ª, Plassa de Palacio.—Barcelona.